

Klasa: 120-02/12-01/24

Urbroj: 50301-04/12-13-4

Zagreb, 1. veljače 2013.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o minimalnoj plaći, s Konačnim prijedlogom zakona

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članaka 129. i 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske podnosi Prijedlog zakona o minimalnoj plaći, s Konačnim prijedlogom zakona za hitni postupak.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila prof. dr. sc. Miranda Mrišića, dr. med., ministra rada i mirovinskoga sustava, Božidara Štubelja, zamjenika ministra rada i mirovinskoga sustava, te Marka Krištofa, Mirjanu Rađenović i Tatjanu Dalić, pomoćnike ministra rada i mirovinskoga sustava.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**PRIJEDLOG ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI,
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, veljača 2013.

PRIJEDLOG ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4., a u vezi s člankom 56. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 - pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PREDLOŽENIM ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

U Republici Hrvatskoj je institut minimalne, odnosno najniže plaće trenutno uređen s dva pravna izvora: Zakonom o minimalnoj plaći (Narodne novine, broj 67/2008) i Kolektivnim ugovorom o visini najniže plaće (Narodne novine, broj 37/98), kojeg su 6. ožujka 1998. godine na neodređeno vrijeme zaključili Vlada Republike Hrvatske, Udruga poslodavaca obrtnika, malih i srednjih poduzetnika, štedno kreditnih zadruga i stranih predstavništava Hrvatske, te Savez samostalnih sindikata Hrvatske i Matica hrvatskih sindikata javnih službi. Temeljem Odluke ministra rada i socijalne skrbi o proširenju Kolektivnog ugovora o visini najniže plaće iz 1998. godine (Narodne novine, broj 37/98), primjena tog Kolektivnog ugovora proširena je na sve poslodavce i radnike u Republici Hrvatskoj.

Navedenim Kolektivnim ugovorom utvrđeno je da visina najniže bruto plaće ne može biti niža od najniže osnovice za obračunavanje i plaćanje doprinosa za obvezna osiguranja, koja temeljem Naredbe ministra financija o iznosima osnovica za obračun doprinosa za obvezna osiguranja za 2013. godinu (Narodne novine, broj 132/2012) čini umnožak prosječne plaće i koeficijenta 0,35, te iznosi 2.753,45 kuna. Udio najniže plaće u prosječnoj plaći u Republici Hrvatskoj temeljem ovoga pravnog izvora iznosio bi 35%.

Zakon o minimalnoj plaći propisao je visinu minimalne plaće od 1. srpnja 2008. godine, na način da je minimalna plaća utvrđena na razini 39% prosječne plaće za 2007. godinu, te je na taj način minimalna, odnosno najniža plaća s dotadašnjih 2.441,00 kuna u bruto iznosu porasla na 2.747,00 kuna, odnosno za oko 300,00 kuna po radniku. Postupni udio minimalne plaće u prosječnoj plaći za prethodnu godinu, za svako sljedeće obračunsko razdoblje obračunavao se nakon što je Državni zavod za statistiku objavio podatke o realnom rastu BDP-a za prethodnu godinu, i to na način da se udio minimalne plaće u prosječnoj plaći prethodne godine trebao uvećati za postotak realnog rasta BDP-a u prethodnoj godini. Ovakav način utvrđivanja minimalne plaće primjenjivao se od 1. lipnja naredne godine, te je stoga, uz primjenu postotka realnog rasta bruto domaćeg proizvoda u 2008. godini od 2,4%, iznos minimalne plaće od lipnja 2009. godine do kraja svibnja 2010. godine utvrđen s iznosom od 2.814,00 kuna, a na kojoj razini je zadržan do sada.

Naime, nakon višegodišnjeg uzastopnog gospodarskog rasta, jak utjecaj globalne gospodarske i financijske krize tijekom proteklih četiri godine preokrenuo je trend makroekonomskih kretanja. Pad bruto domaćeg proizvoda utjecao je i na smanjivanje isplaćenih bruto plaća zaposlenih u Republici Hrvatskoj, a što je uz naprijed opisanu formulu usklađivanja visine minimalne plaće već u 2010. godini otvorilo pitanje smanjenja iznosa minimalne plaće kako je utvrđena za prethodno razdoblje. S obzirom da Zakon nije predvidio niti omogućio utjecaj negativnih kretanja bruto domaćeg proizvoda na izračun i visinu minimalne plaće, a osobito stoga što je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument održavanja egzistencijalnog minimuma, visina minimalne plaće od 2.814,00 kuna bruto održana je do danas. Neto iznos minimalne plaće trenutno čini oko 42% prosječne neto plaće isplaćene zaposlenima u Republici Hrvatskoj u 2011. godini (koja je prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku, broj 9.1.1/12., iznosila 5.441,00 kuna).

Važnost instituta minimalne plaće kao socijalno zaštitnog instrumenta naglasio je i Odbor Europskog parlamenta za socijalna pitanja, koji je još 1993. godine predložio državama članicama Europske unije da uvedu mehanizme za određivanje minimalne plaće u odnosu na nacionalnu prosječnu plaću (Europski parlament, 1993. godine). U provedbi navedene preporuke različita je praksa u državama članicama Europske unije, s obzirom da se negdje minimalna plaća uređuje zakonom, a negdje kolektivnim ugovorima, različit je opseg primjene u odnosu na zaposlene - negdje se minimalna plaća utvrđuje sektorski, a ponegdje se prilagođava regionalnim potrebama, a što sve ukazuje na potrebu da se taj instrument socijalne politike prilagodi, kako društvu u cjelini, tako i posebnostima sektora ili djelatnosti, regionalnim razlikama i drugim značajkama koje utječu na ovaj zaštitni institut.

Važeći Zakon o minimalnoj plaći ukazuje na određenu rigidnost u uređivanju instituta minimalne plaće, usprkos činjenici da je uvažio okolnost da postoje industrijske grane koje ne bi mogle izdržati određenu visinu minimalne plaće, odnosno s obzirom na stanje u pojedinim radno intenzivnim industrijskim granama (prije svega u tekstilnoj, drvoprerađivačkoj i kožarsko-obučarskoj industriji), zbog čega je za te grane propisan umanjeni koeficijent usklađivanja visine minimalne plaće. Uvažavajući pritom i činjenicu da do primjene usklađivanja visine minimalne plaće u odnosu na prosječnu plaću i njenog rasta, kako je to propisano, u protekle tri godine uopće nije došlo, zbog uvodno opisanih razloga, ovim se zakonom predlaže da se visina minimalne plaće za 2013. godinu propiše temeljem kriterija koji su usuglašeni sa socijalnim partnerima.

S obzirom da je institut minimalne plaće socijalno zaštitni instrument, ovim se zakonom predlaže propisati na temelju kojih će se službeno objavljenih statističkih podataka utvrditi početna razina minimalne plaće, a to su podaci o mjesečnom pragu rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo u 2011. godini, o broju članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, o omjeru ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj, te o promjeni prosječnog indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu. Osnovica za izračun minimalne plaće utvrđivala bi se kao bruto iznos umnoška mjesečnog praga rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo i broja članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, podijeljenog s omjerom ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Iznos minimalne plaće utvrdio bi se preračunavanjem osnovice za izračun minimalne plaće u bruto iznos na način da se neto iznos osnovice za izračun minimalne plaće uvećava za doprinose za obvezna osiguranja iz primitka, porez na dohodak i prosječnu stopu prireza od 10%, uz primjenu osobnog osnovnog odbitka prema posebnom propisu. Uz primjenu opisanih kriterija i načina izračuna, a prema raspoloživim podacima, iznos minimalne plaće za razdoblje od stupanja na snagu uredbe iz članaka 6. i 7. predloženog zakona do 31. prosinca 2013. godine iznosio bi 2.984,78 kuna.

Iznos minimalne plaće u 2014. i svakoj narednoj godini uredbom bi utvrđivala Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, najkasnije do donošenja državnog proračuna za narednu godinu. Ministar nadležan za rad prijedlog će dati nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, imajući u vidu preporuke Europske socijalne povelje o postepenom uvećanju iznosa minimalne plaće u Republici Hrvatskoj, s ciljem da udio neto minimalne plaće u prosječnoj neto plaći dostigne 50%. Kolektivnim ugovorom može se, iznimno ugovoriti minimalna plaća u iznosu manjem od iznosa propisanog uredbom iz članaka 6. i 7. predloženog zakona, ali tako ugovorena minimalna plaća ne bi mogla biti manja od devedeset pet posto iznosa propisanog uredbom.

Uvažavajući okolnost da je prema dostupnim podacima broj radnika koji u Republici Hrvatskoj prima minimalnu plaću u porastu, te da se procjenjuje da oko 7% ukupno zaposlenih radnika (odnosno nešto manje od 100.000 radnika) prima minimalnu plaću, predlaže se kvalitetniji način utvrđivanja visine minimalne plaće kako bi se omogućilo učinkovitije ostvarivanje gospodarskih i socijalnih interesa radnika koji imaju najniža primanja. Predloženi zakon će poslodavcima omogućiti kvalitetnije planiranje poslovnih godina te jednostavnije usklađivanje s aktualnim gospodarskim kretanjima.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, budući da ovaj zakon nema utjecaj na njegove rashode.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Temelj za donošenje ovoga zakona po hitnom postupku nalazi se u odredbi članka 159. Poslovnika Hrvatskoga sabora, a to su osobito opravdani državni razlozi, jer će se za 7% zaposlenih u Republici Hrvatskoj omogućiti brže i učinkovitije izmjene visine minimalne plaće. Iz istih razloga predlaže se i stupanje zakona na snagu danom objave u Narodnim novinama.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MINIMALNOJ PLAĆI

Članak 1.

Ovim Zakonom se propisuje način utvrđivanja iznosa minimalne plaće, rokovi njezinog utvrđivanja, kao i provedba nadzora nad primjenom odredbi Zakona.

Članak 2.

Minimalna plaća u smislu ovoga Zakona je najniži mjesečni iznos bruto plaće koji radniku pripada za rad u punom radnom vremenu.

Članak 3.

Pravo na minimalnu plaću, utvrđenu prema odredbama ovoga Zakona, imaju svi radnici koji rade u Republici Hrvatskoj, neovisno o sjedištu ili registraciji poslodavca.

Članak 4.

Visina minimalne plaće utvrđuje se jednom godišnje za narednu kalendarsku godinu, najkasnije do donošenja državnog proračuna za narednu godinu.

Članak 5.

(1) Osnovica za izračun minimalne plaće za razdoblje od stupanja na snagu uredbe iz članka 6. ovoga Zakona do 31. prosinca 2013. godine utvrđuje se na temelju podataka o:

- 1) mjesečnom pragu rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo, prema podacima Državnog zavoda za statistiku za 2011. godinu,
- 2) koeficijentu ukupnog broja stanovnika i ukupnog broja kućanstava iz popisa stanovništva za 2011. godinu,
- 3) koeficijentu ukupnog broja stanovnika u Republici Hrvatskoj iz popisa stanovništva za 2011. godinu i broja aktivnog stanovništva u Republici Hrvatskoj, prema Anketi o radnoj snazi za 2011. godinu, prema podacima Državnog zavoda za statistiku,
- 4) promjeni prosječnog indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(2) Osnovica za izračun minimalne plaće utvrđuje se kao iznos umnoška mjesečnog praga rizika od siromaštva za jednočlano kućanstvo i koeficijenta broja članova prosječnog kućanstva u Republici Hrvatskoj, podijeljenog s koeficijentom zaposlenosti iz stavka 1. podstavka 3. ovoga članka, te korigiran za prosječnu promjenu indeksa potrošačkih cijena dobara u 2012. u odnosu na 2011. godinu.

(3) Bruto iznosom minimalne plaće smatra se neto iznos osnovice za izračun minimalne plaće koji se uvećava za doprinose za obvezna osiguranja iz primitka, porez na dohodak i prosječnu stopu prireza od 10%, uz primjenu osobnog osnovnog odbitka prema posebnom propisu.

Članak 6.

Visinu minimalne plaće za 2013. godinu uredbom će utvrditi Vlada Republike Hrvatske temeljem odredbe članka 5. ovoga Zakona, u roku od petnaest dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 7.

(1) Visinu minimalne plaće za 2014. i svaku narednu kalendarsku godinu uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog ministra nadležnog za rad, najkasnije do donošenja državnog proračuna Republike Hrvatske za 2014. i svaku narednu godinu.

(2) Minimalna plaća ne može se utvrditi u iznosu manjem od iznosa koji je bio utvrđen za prethodnu godinu.

(3) Ministar nadležan za rad će, imajući u vidu povećanje udjela minimalne plaće u prosječnoj plaći, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima, Vladi Republike Hrvatske predložiti visinu minimalne plaće.

Članak 8.

(1) Iznimno se kolektivnim ugovorom može ugovoriti minimalna plaća u iznosu manjem od iznosa propisanog uredbom iz članka 6. i 7. ovoga Zakona.

(2) Iznos minimalne plaće iz stavka 1. ovoga članka ne može biti manji od devedeset pet posto iznosa propisanog uredbom iz članka 6. i 7. ovoga Zakona.

(3) U slučaju iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuje se odredba članka 7. stavka 3. Zakona o radu (Narodne novine, br. 149/2009, 61/2011 i 82/2012).

Članak 9.

Nadzor nad primjenom ovoga Zakona obavljaju središnja tijela državne uprave koja su po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u vezi s radom i zapošljavanjem, a nadzor zakonitosti, pravilnosti i pravodobnosti obračuna, prijava i uplata proračunskih prihoda, tijelo državne uprave nadležno za financije.

Članak 10.

(1) Novčanom kaznom od 60.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj poslodavac pravna osoba, ako u propisanim rokovima ne isplati minimalnu plaću u visini utvrđenoj prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Novčanom kaznom od 7.000,00 do 10.000,00 kuna za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se poslodavac fizička osoba i odgovorna osoba pravne osobe.

(3) Ukupan iznos novčane kazne kojom će se kazniti poslodavac za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka, uvećava se prema broju radnika kojima poslodavac nije obračunao i isplatio minimalnu plaću u visini utvrđenoj prema odredbama ovoga Zakona, po njezinom dospijeću, s tim da tako izrečena novčana kazna ne može biti viša od najviše novčane kazne propisane posebnim propisom.

Članak 11.

(1) Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o minimalnoj plaći (Narodne novine, broj 67/2008).

(2) Do stupanja na snagu uredbe iz članka 6. ovoga Zakona primjenjivat će se iznos minimalne plaće koju je Državni zavod za statistiku, temeljem Zakona o minimalnoj plaći (Narodne novine, broj 67/2008), objavio za razdoblje od 1. lipnja 2012. godine do 31. svibnja 2013. godine (Narodne novine, broj 60/2012).

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Propisuje se područje koje se uređuje ovim Zakonom.

Članak 2.

Definiran je pojam minimalne plaće tako da se određuje da je to najniži mjesečni iznos bruto plaće koji pripada radniku za redovan radni učinak u radu u punom radnom vremenu.

Članak 3.

Utvrđuje se pravo na minimalnu plaću svim radnicima u Republici Hrvatskoj, s tim da su takvu plaću obvezni isplatiti svi poslodavci koji zapošljavaju radnike u Republici Hrvatskoj, neovisno o svojoj registraciji ili sjedištu.

Članak 4.

Propisuju se rokovi utvrđivanja visine minimalne plaće.

Članak 5.

Utvrđuju se relevantni podaci i način izračuna minimalne plaće za 2013. godinu.

Članak 6.

Propisuje se da će visinu minimalne plaće za preostalo razdoblje 2013. godine utvrditi Vlada Republike Hrvatske uredbom.

Članak 7.

Propisuje se da visinu minimalne plaće za 2014. i za svaku narednu godinu uredbom utvrđuje Vlada Republike Hrvatske.

Članak 8.

Propisuje se mogućnost ugovaranja minimalne plaće u iznosu manjem od iznosa propisanog uredbama iz članaka 6. i 7. ovoga Zakona. Ugovoreni iznos minimalne plaće ne smije biti manji od devedeset pet posto minimalne plaće iznosa propisanog uredbom iz članaka 6. i 7. ovoga Zakona.

Članak 9.

Određuju se ovlaštena tijela državne uprave nadležna na nadzor nad primjenom ovoga Zakona.

Članak 10.

Propisuju se sankcije u slučaju kršenja odredbi ovoga Zakona.

Članak 11.

Prijelazna i završna odredba koja izvan snage stavlja Zakon o minimalnoj plaći (Narodne novine, broj 67/2008), te do stupanja na snagu uredbe o visini minimalne plaće iz članka 6. ovoga Zakona, propisuje primjenu iznosa minimalne plaće koja je temeljem Zakona o minimalnoj plaći objavljena.

Članak 12.

Utvrđuje se dan stupanja na snagu ovoga Zakona.